



ZENTRALRAT DER JUDEN  
IN DEUTSCHLAND



KULTUSMINISTER  
KONFERENZ



Beauftragter der Bundesregierung  
für jüdisches Leben und  
den Kampf gegen Antisemitismus

<b>BERLIN</b>	
Senatsverwaltung für Justiz, Verbraucherschutz und Antidiskriminierung	
Ansprechpartner des Landes Berlin zu Antisemitismus	

**Recomandare comună**  
**a Consiliului General al Comunităților Evreiești din Germania,**  
**a Comisiei Însărcinaților (federali și de land) cu Combaterea Antisemitismului**  
**și a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor**  
**cu privire la abordarea fenomenelor de**  
**antisemitism în școli**

(Decizia din 18.03.2021 a Prezidiului Consiliului General al Comunităților Evreiești din  
Germania, decizia din 26.04.2021 a Comisiei Însărcinaților cu Combaterea Antisemitismului,  
decizia din 10.06.2021 a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor)

## 1. Prolegomene

În Europa și dincolo de granițele sale, antisemitismul este un fenomen prezent de secole și perpetuat prin tradiție. În societatea contemporană, antisemitismul se regăsește sub numeroase forme, în toate straturile sociale, latent sau direct, parțial în mod manifest, mergând până la atacuri fizice și teroare. Școlile – o oglindă a societății – se confruntă cu remarci și atitudini antisemite, ce duc la un climat de intimidare și de violență. Acest lucru se întâmplă indiferent de prezența sau absența unor persoane de origine evreiască.

Antisemitismul reprezintă un pericol real pentru societățile deschise, democrațiile liberale și statul de drept. Avem cu toții datoria de a identifica în mod clar cazurile de antisemitism și de a le combate cu hotărâre.

Îndeosebi școlile, cu menirea lor de a educa copiii și tinerii astfel încât să devină oameni maturi și responsabili, joacă un rol deosebit de important în prevenirea și combaterea antisemitismului. Toți actorii sociali implicați în mediul școlar – profesorii, educatorii, părinții și elevii, precum și instituțiile pentru formarea și profesionalizarea cadrelor didactice, administrația învățământului și factorul politic – sunt chemați să se implice în acest sens.

## 2. Obiective și principii de bază

Recomandarea comună de față oferă o orientare în abordarea diverselor forme de antisemitism, descrie urmările acestuia și indică măsuri de prevenire și de intervenție. Recomandarea este destinată cadrelor didactice și personalului pedagogic din toate formele și treptele de învățământ școlar și se adresează în egală măsură conducătorilor școlilor și instituțiilor de formare și perfecționare profesională continuă a cadrelor didactice, precum și instituțiilor de stat relevante.

Preocupările preventive legate de antisemitism întăresc conviețuirea democratică și spiritul civic al cadrelor didactice și al elevilor în egală măsură, contribuind astfel la consolidarea unui mediu școlar participativ și democratic.

Desfășurarea profesionistă a acțiunilor pedagogice reclamă o atitudine interioară și o bună cunoaștere a fenomenului și a formelor de manifestare a antisemitismului, precum și cooperarea cu instituții de stat și ale societății civile deja existente, ce oferă consiliere și sprijin.

Punerea în discuție a perioadei naziste și în special a Holocaustului în lecțiile de istorie este indispensabilă, dar totodată insuficientă pentru o confruntare adecvată cu toate formele de manifestare a antisemitismului. Recomandăm ca, în cadrul orelor de învățământ, aplecarea asupra istoriei poporului evreu să nu se limiteze la subiecte precum persecuția și Holocaustul sau la percepția exclusivă a statutului de victimă. „Cunoașterea și recunoașterea diversității și complexității poporului evreu sunt pași importanți către comprehensiune și demantelarea prejudecăților”.<sup>1</sup>

Confruntarea cu antisemitismul include discuții despre experiențele concrete prin care au trecut persoanele de origine evreiască din Germania.

Pentru toți cei implicați în procesul de învățământ școlar este esențial să înțeleagă că prevenirea, intervenția și – atunci când este necesar – sancționarea trebuie să se bazeze pe cunoștințe de specialitate și să cuprindă reflectarea asupra propriilor atitudini și poziționări.

---

<sup>1</sup> Declarația comună a Consiliului Central al Comunităților Evreiești din Germania și a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor cu privire la predarea unor cunoștințe despre istoria, religia și cultura evreilor în școli, 2016, p. 2.

### 3. Antisemitismul: definiție și forme de manifestare

Următoarele explicații oferă o primă privire de ansamblu asupra principalelor forme de manifestare a antisemitismului. Având în vedere măsurile de prevenire ce se impun, devine limpede că este nevoie de o confruntare mai profundă și diferențiată cu fenomenul antisemitismului.<sup>2</sup>

Organizația *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA) definește antisemitismul ca fiind „o anumită percepție asupra evreilor, ce poate lua forma urii împotriva evreilor. Antisemitismul se manifestă verbal sau prin acțiuni împotriva unor persoane individuale aparținând sau nu etniei evreiești și/sau împotriva proprietăților acestora, precum și împotriva unor instituții comunitare sau religioase evreiești”. Pentru explicitarea definiției, se adaugă câteva exemple, de pildă se spune că „anumite forme de antisemitism se pot manifesta și împotriva statului Israel, văzut ca o expresie colectivă a evreității”.<sup>3</sup>

Antisemitismul se manifestă prin atitudini de tip religios, social, politic, rasist și/sau ca o mixtură a acestora. El are o componentă emoțională, ce se manifestă, de exemplu, prin atitudini care exprimă că evreii ar fi detestabili, periculoși și culpabili pentru eșecurile persoanei antisemite. Antisemitismul nu este o variantă a rasismului,<sup>4</sup> ci trebuie văzut diferențiat față de rasism și alte forme de mizantropie față de un anumit grup, chiar dacă există mulțimi de intersecție între aceste fenomene.

Antisemitismul de tip religios, denumit adesea și anti-iudaism, se referă în special la anti-iudaismul cu argumentare creștină, care se bazează, printre altele, pe ideea că evreii ar fi de vină pentru uciderea lui Iisus. Acest tip de antisemitism se regăsește în societate încă din vremea disputelor teologice patristice, precum și mai târziu, în convingerile lui Martin Luther. Din acest tip de anti-iudaism au luat naștere demonizarea evreilor, miturile despre profanarea de către evrei a azimei folosite la împărtășania creștină, despre otrăvirea fântânilor de către evrei sau legendele despre așa-zisele ucideri rituale care ar fi fost comise de către evrei în Evul Mediu, iar astfel de mituri și de legende se regăsesc și astăzi, sub diverse forme, în unele teorii conspiraționiste contemporane. Chiar și simpla injurie „ludă!” își are originea în reprezentarea lui Iuda ca fiind trădător și are o conotație antisemită.

Despre antisemitism de natură socială putem vorbi atunci când antisemiții construiesc o imagine despre evrei ca fiind în mod fundamental avantajați sau chiar „aleși”. Această definiție acoperă stereotipuri de tipul celor despre „evreul cămătar”, sau perifraze codate precum „Coasta de Est americană/Wallstreet”, ori descrierea evreilor ca fiind deosebit de influenți în lumea financiară.

---

<sup>2</sup> O bună și exhaustivă orientare oferă, în acest sens, cel de-al doilea raport al Cercului Independent de Experți cu privire la antisemitism: [„Antisemitismus in Deutschland – aktuelle Entwicklungen“](#), p. 24–28.

<sup>3</sup> Pentru citate, a se vedea <https://www.holocaustremembrance.com/de/resources/working-definitions-charters/ar-beitsdefinition-von-antisemitismus>

<sup>4</sup> Pentru informații exhaustive, a se vedea: Julia Bernstein, *Antisemitismus an Schulen in Deutschland* [Antisemitismul în școli din Germania], 2020, p. 284–288.

În antisemitismul de tip politic, ideea că evreii ar avea o influență deosebită pe piețele financiare internaționale i se adaugă o componentă politică. Aceasta insinuează că evreii ar fi parte a unui grup conspirativ ce ar avea puterea să ghideze procesele politice. Antisemitismul de tip politic se manifestă de exemplu în afirmații potrivit cărora evreii ar fi responsabili de existența unor ideologii precum comunismul și neoliberalismul.

Antisemitismul de tip rasist trece dincolo de cel de tip naționalist, care îi consideră pe evreii alogeni, ce nu ar face parte din națiunea statului în care trăiesc. Antisemitismul rasist propagă o teză despre evreii ca „rasă”, ce ar avea caracteristici corporale, fizionomice, mentale, ba chiar fizice, inferioare, dar totodată pretenții de supremație. Acest tip de antisemitism rasist a culminat în Holocaust, genocidul împotriva evreilor europeni. Mișcările politice de tip populist sau extremist de dreapta din ziua de astăzi preiau astfel de idei, ceea ce le face extrem de periculoase, cu atât mai mult cu cât își pot găsi exprimarea și în atacuri de tip terorist.

Antisemitismul de tip post-Holocaust, denumit și antisemitism secundar, se manifestă prin apelul la „tragerea liniei de final” în ceea ce privește faptele istorice. Se spune, astfel, că Holocaustul ar fi fost cercetat și asumat suficient, doar că „evreii” n-ar da niciodată pace și că ar vrea să-i facă pe „germani” să-și amintească mereu vina lor istorică. Această respingere a memoriei și a vinovăției își găsește expresia în relativizarea Holocaustului și a crimelor comise, inclusiv prin tabuizarea implicării propriei familii în această tragedie istorică de către cei ce susțin antisemitismul secundar. De pe aceste poziții, se formulează reproșul unei așa-zise instrumentalizări a Holocaustului de către evreii și se trece la inversarea rolurilor între victime și făptași. Antisemitismul de tip post-Holocaust culminează în relativizarea sau negarea Holocaustului.

Antisemitismul de tip anti-israelian pretinde, în discursul său, ca statul Israel să respecte, în toate acțiunile sale politice, anumite standarde și valori morale, pe care, în schimb, nu le cere cu aceeași fervoare de la niciun alt stat democratic. Acest tip de antisemitism poate merge până la negarea dreptului la existență a statului Israel. El se manifestă și atunci când antisemiții le cer persoanelor de origine evreiască, văzute ca reprezentanți ai statului Israel, să justifice acțiunile politice ale Israelului; același lucru este valabil atunci când persoanele de origine evreiască sunt învinovățite de către antisemiți de anumite acțiuni politice ale statului Israel. În felul acesta, antisemiții cred că pot critica evreii, fără a-și arăta pe față antisemitismul. Acest fenomen este denumit „comunicare pe căi ocolite”.

În anumite cercuri sociale marcate de religia musulmană, se regăsesc și în Germania idei și atitudini antisemite ce au legătură cu conflictul arabo-israelian și își găsesc expresia în narațiuni antisemite de tip anti-israelian. În plus, stereotipurile și teoriile conspiraționiste antisemite au adesea conotații religioase ce pretind legitimitate și sunt instrumentalizate politic de curentele islamiste.

Diversitatea formelor de manifestare a antisemitismului reprezintă o provocare serioasă în contextul școlar și al învățământului.

Mai cu seamă în perioade de criză, toate formele de antisemitism amintite aici se regăsesc în teoriile conspiraționiste ce încearcă să ofere explicații simplificate pentru fenomene greu de înțeles. Astfel, antisemitismul apare în diferite contexte și se adaptează spiritului epocii și evoluțiilor contemporane. În acest fel, antisemitismul își întinde ițele până în mijlocul societății, unde este instrumentalizat în scopuri politice, devenind astfel un pericol adesea subestimat.

Persoanele ce devin ținta unor atitudini antisemite se confruntă cu teamă și nesiguranță și se simt excluse din societate. Încrederea necesară pentru conviețuirea în societate și perspectiva unei vieți în siguranță în Germania sunt puse sub semnul întrebării. Antisemitismul transmite persoanelor afectate că ar fi ceva reprobabil să fii de origine evreiască. Reacția celor confrunțați cu atitudini antisemite poate varia: de la retragerea în sine, la trecerea sub tăcere a propriei identități, mergând câteodată până la internalizarea clișeeilor antisemite. În prevenirea antisemitismului și informarea cu privire la diversele sale forme de manifestare, explicarea acestor corelații complexe este foarte importantă, pentru ca elevii să înțeleagă cum se manifestă antisemitismul și ce urmări poate avea. Procesul de informare și de explicare se va desfășura orientat către probleme concrete și va urmări o sensibilizare reflexivă a elevilor.

#### 4. Antisemitismul în școală: cum procedăm?

Copiii și adolescenții au nevoie de un sistem de valori care să le ofere o orientare. Printre responsabilitățile școlii se numără și transmiterea acestui sistem de valori. De aceea, activitățile pedagogice din școli se bazează pe valori deduse din drepturile fundamentale stipulate în Constituție și din drepturile omului, demnitatea ființei umane jucând un rol central în acest sens. Antisemitismul trebuie combătut de pe aceste poziții și plecând de la această atitudine.

##### 4.1 Identificarea, evidențierea și reacția în fața antisemitismului

###### Identificarea formelor de antisemitism:

Având în vedere multitudinea formelor de manifestare a antisemitismului, nu e întotdeauna ușor să identificăm resentimente antisemite la noi înșine, printre elevi sau cadrele didactice. Căci antisemitismul nu se manifestă doar prin retorică grosieră ostilă la adresa evreilor, ci adesea în mod camuflat, încifrat, prin enunțuri indirecte, aluzii, bancuri. Rolul deosebit al rețelelor de socializare în răspândirea unor remarci antisemite și în radicalizarea unor atitudini antisemite reclamă o atenție și o competență specifice. Același lucru e valabil și atunci când ne aplecăm asupra unor subiecte precum conflictul din Orientul Mijlociu sau statul Israel. Antisemitismul poate apărea chiar și în absența unor elevi de origine evreiască în școală.

###### Evidențierea incidentelor antisemite:

Protejarea celor ce se confruntă cu atitudini antisemite este prioritară. De aceea, este esențial ca remarci antisemite și incidente antisemite în general să fie evidențiate ca atare, și să nu fie bagatelizate, relativizate, trecute sub tăcere sau ignorate. Pentru persoanele ce au avut de suferit din cauza unor incidente antisemite este important ca sensibilitățile lor să fie luate în serios și să primească atenție. Remarcile antisemite nu trebuie bagatelizate ca fiind o expresie a unor conflicte personale între elevi și/sau cadre didactice.

Când luăm atitudine față de antisemitism, atenția acordată perspectivei persoanelor de origine evreiască afectate este o parte constitutivă a combaterii antisemitismului. Antisemitismul trebuie evidențiat și atunci când în clasă nu există elevi de origine evreiască, respectiv atunci când nu avem informații despre originea elevilor.

###### Reacția la incidentele antisemite:

Este foarte important să intervenim la orice incident antisemit, și nu să ne facem că „n-am văzut” sau „n-am auzit”, fiindcă nu suntem siguri, n-avem timp sau ne e teamă de o escaladare. Bagatelizarea și relativizarea antisemitismului, reacțiile de respingere a realității (de genul: „La noi nu există așa ceva!”), falsa toleranță sau chiar înțelegerea manifestată față de antisemitism sunt periculoase. În felul acesta, doar am conferi antisemitismului

o aură de normalitate. Lipsa intervenției cadrelor didactice ar putea fi interpretată de către elevi sau colegii din corpul profesoral drept o acceptare sau validare a antisemitismului.

Iată de ce trebuie de fiecare dată spus cu limpezime că antisemitismul nu poate fi tolerat în niciuna din formele sale de manifestare. Modalitatea de intervenție poate varia în funcție de situație, însă confruntarea axată pe fondul incidentului rămâne indispensabilă. În astfel de cazuri, activitatea pedagogică trebuie de cele mai multe ori să se adreseze și părinților, fiindcă elevii sunt adesea prinși în conflicte de loialitate între cerințele normative ale școlii și valorile împărtășite de propria familie. În plus, cadrele didactice trebuie să conștientizeze că antisemitismul manifestat de unii elevi se întrepătrunde cu propriile lor experiențe de excluziune și de discriminare.

Conducerile școlilor au o responsabilitate deosebită în a oferi sprijin structural prin măsuri pedagogice și de sancționare.

#### **4.2 Orele la clasă și viața școlară**

Nu doar elevii (și părinții acestora) pot răspândi resentimente și prejudecăți antisemite, ci și cadrele didactice. Iată de ce este nevoie de o practică a predării și a procesului de învățământ, în care toți cei implicați conștientizează că sunt parte a unei societăți în care șabloanele de gândire, clișeele în vorbire și atitudinile antisemite sunt virulente. Antisemitismul nu trebuie externalizat și pus doar pe seama anumitor grupuri.

Confruntarea cu antisemitismul nu trebuie să fie doar obiectul unor materii individuale, ci este necesară oriunde se petrec incidente antisemite, indiferent dacă victimele potențiale sunt de față sau nu. Protejarea și perspectiva celor ce s-ar putea confrunta cu antisemitism au prioritate. În informarea cu privire la antisemitism și confruntarea cu acesta, școlile ar trebui să țină cont de următoarele aspecte:

- **Antisemitismul ca materie de studiu școlar**

În abordarea antisemitismului în școală, mai cu seamă când e vorba despre prevenție, transmiterea unor cunoștințe are un rol esențial. Istoria poporului evreu și prezentul comunităților evreiești<sup>5</sup> precum și cunoștințe despre originile, formele de manifestare și urmările antisemitismului pot fi tematizate în cadrul a numeroase materii școlare. În felul acesta, elevii vor dobândi capacitatea să recunoască antisemitismul în toate formele sale de manifestare și să ia atitudine împotriva.

---

<sup>5</sup> A se vedea [Gemeinsame Erklärung des Zentralrats der Juden in Deutschland und der Kultusministerkonferenz zur Vermittlung jüdischer Geschichte, Religion und Kultur in der Schule](https://www.kmk-zentralratderjuden.de/) (Decizia din 01.09.2016 a Prezidiului Consiliului Central al Comunităților Evreiești din Germania și Decizia din 08.12.2016 a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor) și Culegerea de materiale comentate pentru predarea unor cunoștințe despre comunitățile evreiești, accesibilă la: <https://www.kmk-zentralratderjuden.de/>.



- **Școala – un spațiu deschis și prietenos, destinat învățării**

Crearea unei atmosfere caracterizate de deschidere și respect este o premisă fundamentală pentru activitățile educative și de învățământ. În ce privește abordarea antisemitismului în școală, acest lucru înseamnă că nu ne este permis să operăm cu imputări de tip demascator sau acuzator („Antisemitule!”, „Antisemito!”), ci că trebuie să-i facem pe elevi să conștientizeze multiplele cauze și forme de manifestare a antisemitismului precum și urmările acestuia. E important să luăm în serios experiențele și motivațiile elevilor, facilitându-le astfel reflecția asupra propriei implicări în tematică. Procesul de autorefecție este fel de important și în rândurile cadrelor didactice.

Totodată, nu orice remarcă antisemită este expresia unei viziuni în mod manifest antisemite asupra lumii. Iată de ce este necesară o percepție diferențiată, căci culpabilizările sunt contraproductive. În gestionarea pedagogică a conflictelor, trebuie identificate motivațiile și găsite căi pentru deconstruirea concepțiilor antisemite. Aceasta se poate face prin confruntarea cu efectele pe care le produc prejudecățile, stigmatizările, rasismul și antisemitismul. În acest sens, inițiativele de educație extrașcolară pot oferi un sprijin binevenit.

În plus, este recomandabil să verificăm dacă, în cazul unor atacuri verbale sau fizice motivate antisemit, conceptele de prevenție și intervenție deja existente în școală pot fi aplicate și în acest context.

- **Spiritul civic și strategiile de argumentare**

Pentru a insufla întregii comunități școlare capacitatea de a identifica și combate în mod activ remarcile, atitudinile și incidentele antisemite, pe lângă dezbateră pe fond și la obiect, sunt necesare și alte măsuri, ce au în vedere planul relațiilor personale și modelele de comunicare.

Pentru prevenție, sunt adecvate proiecte, sesiuni de pregătire și ateliere de lucru în cadrul cărora elevii vor aborda subiecte precum diversitatea, respectul și spiritul civic și vor fi stimulați să-și dezvolte propriile păreri și poziționări și să participe în mod activ la dezbateră publică. Și rezolvarea amiabilă a diferendelor, înființarea unor consilii ale reprezentanților claselor și stabilirea unor reguli și proceduri clare contribuie la dezvoltarea empatiei și a altor aptitudini individuale, ce sunt necesare în combaterea activă a antisemitismului.

Pentru a putea contracara strategiile de argumentare antisemită și afirmațiile periculoase, ce denotă intoleranță religioasă, ideologică sau politică, precum și discursurile pline de ură (*hate speech*), este utilă elaborarea unor fire argumentative contrare. Acest lucru se poate face, de exemplu, în cadrul unor cursuri de formare destinate unor grupuri-țintă precum membrii consiliului reprezentativ al elevilor, colegiul cadrelor didactice și părinții.

În plus, utilizarea unor materiale adecvate din mediul online, cum ar fi filme, concursuri interactive cu întrebări și răspunsuri și instrumente electronice de cercetare, sporește și competența elevilor în utilizarea mediilor electronice și interacțiunea cu ele, contribuind totodată la sensibilizarea lor pe planul emoțional și la o preocupare mai profundă pentru tematica studiată.

## 5. Măsuri recomandate administrației învățământului/politicii educaționale

În cadrul unui concept unitar de contracarare a antisemitismului, măsurile punctuale enumerate mai jos s-au dovedit a fi eficiente.

Pentru administrația unităților de învățământ/factorii politici responsabili de politica educațională, se recomandă:

- să preia definiția citată mai sus a antisemitismului (formulată de către IHRA) ca referință în mediul școlar și administrația unităților de învățământ, pentru a avea o bază comună în identificarea și clasificarea actelor de antisemitism;
- să organizeze cursuri de formare/perfecționare pentru uz școlar și interdisciplinare cu privire la antisemitism și formele sale de manifestare, destinate tuturor cadrelor didactice;
- să ancoreze, în activitățile prevăzute în programa de învățământ, preocupări legate de istoria și prezentul poporului evreu, respectiv să le extindă în spiritul acestei recomandări;
- să se asigure că persoanele responsabile de selecția și aprobarea manualelor școlare și a altor materiale didactice sunt sensibilizate cu privire la tematica antisemitismului și că materialele didactice avizate au o privire interdisciplinară asupra acestui subiect și nu transmit în mod subliminal sau amplifică clișee antisemite;
- să organizeze întâlniri între elevi și persoane aparținând comunităților evreiești, de pildă prin vizite la sinagogi, în cadrul programului „Meet a Jew”, precum și în cadrul unor programe de schimb cultural și parteneriate cu școli din Israel, inclusiv prin proiecte de *e-twinning*;
- să ancoreze, în mod explicit, în activitățile didactice de educație civică, ideea că antisemitismul este un curent manifest antidemocratic în societate;
- să acționeze în vederea completării, consolidării și efectivizării conceptelor deja existente de prevenire a antisemitismului și de intervenție, în cazul unor incidente;
- să sprijine cooptarea școlilor în cadrul unor rețele de consiliere, pentru a asigura consemnarea și cercetarea internă a incidentelor antisemite survenite în școli;
- să introducă un sistem adecvat de monitorizare a evenimentelor antisemite la nivel de land, pentru a face vizibile incidentele de această natură, a putea coordona mai bine măsurile de prevenție și deduce necesitățile ulterioare de acțiune;
- să asigure și să extindă calificarea și profesionalizarea corespunzătoare a tuturor părților implicate în mediul școlar, conducerile unităților de învățământ și administrația sistemului educațional;

- să coopereze cu unitățile de învățământ superior în vederea ancorării în programele de formare profesională a cadrelor didactice a unor module obligatorii, indiferent de materia predată, cu privire la formele istorice și cele contemporane de manifestare a antisemitismului și modul adecvat de a reacționa la acestea;
- să asigure, în a doua fază a formării profesionale a tuturor cadrelor didactice, că absolvenții ce vor deveni cadre didactice dezvoltă competențele necesare pentru identificarea formelor istorice și contemporane de manifestare a antisemitismului, precum și abilități de prevenire și intervenție.

## 6. Concluzii finale

Conferința Permanentă a Miniștrilor Cultelor, Consiliul Central al Comunităților Evreiești din Germania și Comisia Însărcinaților (federali și de land) cu Combaterea Antisemitismului

- pledează laolaltă pentru identificarea, elucidarea și combaterea incidentelor de natură antisemită survenite în mediul școlar;
- pledează pentru transmiterea unor cunoștințe despre viața contemporană a comunităților evreiești în cadrul activităților școlare și pentru facilitarea unor întâlniri între elevi și persoane aparținând acestor comunități;
- solicită o intensificare a transmiterii unor cunoștințe despre antisemitism, poporul evreu, istoria și viața contemporană a comunităților evreiești în cadrul formării profesionale a cadrelor didactice, oferind totodată sprijin în elaborarea unor programe de perfecționare profesională cu privire la acest subiect;
- solicită Comisiei pentru Formarea Profesională a Cadrelor Didactice să concretizeze dezideratele formulate în „Cerințele comune, la nivel de land, în ce privește didactica de specialitate în formarea cadrelor didactice” și să verifice respectarea normelor stipulate în documentul „Standarde în formarea cadrelor didactice: științele pedagogice”;
- salută ideea de a dezvolta un proiect-pilot cu privire la sensibilizarea față de antisemitism, ca parte componentă cu rol de model a formării cadrelor didactice în unitățile de învățământ superior;
- asigură organizarea unui congres de specialitate pentru punerea în practică a recomandării de față.

**Literatură de specialitate  
(selecție):**

Bernstein, Julia: Antisemitismus an Schulen in Deutschland: Befunde – Analysen – Handlungsoptionen (Antisemitismul în școlile din Germania: analize și opțiuni de acțiune). Weinheim, 2020

Chernivsky, Marina/Lorenz, Friederike: Antisemitismus im Kontext Schule. Deutungen und Umgangsweisen von Lehrer\*innen an Berliner Schulen (Antisemitismul în context școlar. Interpretări și modalități de reacționare pentru cadrele didactice de la școlile din Berlin). Berlin, 2020

Salzborn, Samuel/Kurth, Alexandra, Antisemitismus in der Schule, in: Salzborn, Samuel, Schule und Antisemitismus. Politische Bestandsaufnahme und pädagogische Handlungsmöglichkeiten (Antisemitismul în școală, în: Salzborn, Samuel, Școala și antisemitismul. Studiu politic și posibilități de acțiune pedagogică), Weinheim/Basel, 2020, p. 9–65

Alte studii de specialitate pe acest subiect se găsesc pe pagina de internet [www.kmk-zen-tralratderjuden.de](http://www.kmk-zen-tralratderjuden.de).

**Publicații internaționale:**

[International Holocaust Remembrance Alliance, Arbeitsdefinition von Antisemitismus](#), Budapesta, 2016

[European Commission/International Holocaust Remembrance Alliance, Handbook for the practical use of the IHRA working definition of antisemitism](#), Luxemburg, 2021

**Publicații ale autorităților federale și de land:**

[Unabhängiger Expertenkreis Antisemitismus, Antisemitismus in Deutschland – aktuelle Entwicklungen](#), Berlin, 2017

[Ministerium für Kultus, Jugend und Sport Baden-Württemberg, Wahrnehmen – Benennen – Handeln. Handreichung zum Umgang mit Antisemitismus an Schulen](#), Stuttgart, 2019

**Recomandări și publicații ale Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor:**

[Erinnern für die Zukunft – Empfehlungen zur Erinnerungskultur als Gegenstand historisch-politischer Bildung in der Schule](#) (Decizia din 11.12.2014) ([versiunea în limba engleză](#))

[Gemeinsame Erklärung des Zentralrats der Juden in Deutschland und der Kultusministerkonferenz zur Vermittlung jüdischer Geschichte, Religion und Kultur in der Schule](#) (Decizia din 01.09.2016 a Prezidiului Consiliului Central al Comunităților Evreiești din Germania și Decizia din 08.12.2016 a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor) ([versiunea în limba engleză](#))

[Demokratie als Ziel, Gegenstand und Praxis historisch-politischer Bildung und Erziehung in der Schule](#) (Decizia din 06.03.2009 a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor, versiunea din 11.10.2018) ([versiunea în limba engleză](#))

[Menschenrechtsbildung in der Schule](#) (Decizia din 04.12.1980 a Conferinței Permanente a Miniștrilor Cultelor, versiunea din 11.10.2018)

**Selecție de materiale didactice:**

[Kommentierte Materialsammlung zur Vermittlung des Judentums \(Culegere de materiale comentate pentru predarea unor cunoștințe despre poporul evreu\)](#), alcătuită de Consiliul Central al Comunităților Evreiești din Germania și de Conferința Permanentă a Miniștrilor Cultelor